

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ต่างๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมข่าวสารและเทคโนโลยีได้เข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไทย มีผลทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็ส่งผลให้ปัญหาต่างๆ ของประเทศ มีความสลับซับซ้อนและกระทบต่อระบบการทำงานของทุกภาคส่วนมากขึ้นเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ระบบข้าราชการในฐานะที่เป็นระบบหลักของการพัฒนาชาติ จะต้องปรับแนวทางการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยการร่วมกันสร้างความเป็นเอกภาพและความสามัคคีในหมู่ข้าราชการ เพื่อให้การประสานงานราชการด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ต้องปรับเปลี่ยนระบบการทำงาน โดยเน้นให้ความสำคัญกับการให้บริการประชาชน รวมทั้งข้าราชการต้องปรับทัศนคติ ในการทำงานโดยยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของการเป็นข้าราชการที่ดีมีคุณภาพ ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต อุทิศเวลากับงานราชการอย่างจริงจัง และเป็นที่พึ่งพาของประชาชนอย่างแท้จริงอันจะช่วยส่งเสริมให้ประเทศชาติมีความสงบสุขและพัฒนาอย่างรวดเร็ว^๑

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่มนุษย์ในยุคปัจจุบันต้องเผชิญอยู่ทุกขณะ คือ การเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง และรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ โดยกระแสทุนนิยมและบริโภคนิยมได้ไหลบ่าเข้าสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทั้งประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมในแต่ละประเทศอย่างใหญ่หลวง ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ รับผลกระทบจากสถานการณ์ของสังคมโลก ในปัจจุบันทำให้ต้องเร่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ เพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนาและสภาพเศรษฐกิจที่ต้องแข่งขัน ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น เกิดการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ โดยมีความโน้มเอียงไปนิยมวัตถุ มากกว่าจิตใจมากขึ้น ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ความตอนหนึ่งว่า . . . ทั้งนี้เพราะบ้านเมืองของเราถูกกระทบกระเทือนจากความผันผวนและเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลก เป็นเหตุทำให้คนส่วนหนึ่งปรับตัวไม่ทัน กลายเป็นคนที่คิดเห็นแต่แก่ความอยู่รอดและประโยชน์เฉพาะตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมและประโยชน์

^๑ ปัญญา ฉายะจินตาวงศ์ และรัชนี ภูตระกูล, **ธรรมมาภิบาลกับสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันดำรงราชานุภาพ, ๒๕๔๓), หน้า ๑-๖.

ของผู้อื่น จึงพากันก่ออาชญากรรมและความไม่สงบ รวมทั้งการละเมิดและเบียดบังผู้อื่นด้วยอาการ และวิธีการต่างๆ อย่างคิดไม่ถึง^๒

จากพระราชดำรัสดังกล่าวทำให้ทราบว่า เพราะความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจสังคม และการเมืองของโลกปัจจุบันนั่นเอง ทำให้เกิดปัญหาวิกฤตในด้านต่างๆ ขึ้นมากมาย การที่ประเทศมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก แม้จะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ความเจริญและการพัฒนานั้นก็ได้เป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากนั้นการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ยิ่งก่อให้เกิด ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก ผลของความเจริญทางวัตถุที่ขาด การพัฒนาทางจิตใจเป็นที่มาของปัญหาสังคมที่ดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้ล้วนเป็น ปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุที่ขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจทั้งสิ้น^๓

ในส่วนขององค์การธุรกิจหรือองค์การอื่นๆ ปัญหาพฤติกรรมของบุคลากรในองค์การถือ ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะมีความหลากหลาย บางครั้งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งต่อการ ปฏิบัติงานร่วมกัน เพราะในการอยู่ร่วมกันของคนในองค์การนั้นคนเรายู่ร่วมกันก็จริง แต่ก็มักจะ เป็นการรวมภายนอก ส่วนข้างในค่อนข้างจะกระจัดกระจายคือต่างคนต่างความคิด ต่างความต้องการ ต่างระดับของการพัฒนา ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานก่อให้เกิดความขัดแย้งในงาน^๔ ส่งผลให้ การทำงานขาดความคล่องตัวในการทำงานเสียเวลาเสียแรงงาน และเสียอารมณ์ เกิดความรู้สึกทาง ลบระหว่างปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นระดับเดียวกันหรือต่างระดับ ทำให้แตกความสามัคคีแบ่งพรรคแบ่ง พวก หาเหตุจับผิด ต่อด้านการกระทำ หรือขัดขวางการดำเนินงาน หาเรื่องใส่ร้ายป้ายสี บรรยากาศ เต็มไปด้วยความหวาดระแวง ทำให้เกิดการเอาชนะกันด้วยวิธีต่างๆ โดยมากมักจะไม่ได้ถูกต้องตามหลัก ทำนองคลองธรรม เช่น ใช้อารมณ์ ใช้อำนาจ ใช้सानวนโวหาร ในการพูดมากกว่าใช้เหตุผล ปัจจัย เหล่านี้คือสิ่งที่ปัญหาในองค์การ บุคลากรในองค์การทำงานแล้วไม่มีความสุข เพราะต่างคนต่างหา ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดการพึ่งพาอาศัย ทำให้เกิดปัญหาการแบ่งพรรคแบ่ง พวกภายในองค์การ ความเห็นแก่ตัว แ่่งแย่งชิงดีชิงเด่น การเบียดเบียนสมบัติขององค์การเป็นสมบัติ ส่วนตน องค์การไม่ก้าวหน้าประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง จากสภาพปัญหาดังกล่าว พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ (Organizational Citizenship Behavior) ถือว่า เป็น พฤติกรรมการคำนึงถึงส่วนรวมในด้านการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือซึ่งกันและ กัน แต่ปัญหาหนึ่งในองค์การก็คือ พฤติกรรมดังกล่าว จะลดน้อยลงไปกว่าในอดีต จำเป็นอย่างยิ่งที่ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์การแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในองค์การ เพราะการที่ บุคลากรในองค์การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

^๒ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น, ๒๕๕๒), หน้า ๘๐.

^๓ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ม.ป.ป., ๒๕๕๔.

^๔ ทิศนา ขัมมณี, แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓๓.

มากกว่าส่วนตน ถือว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อองค์การ จะทำให้องค์การเป็นสังคมที่สงบสุข องค์การมีความก้าวหน้า เป็นองค์การที่ประกอบไปด้วยบุคลากรที่มีคุณธรรม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การอย่างยั่งยืนอาจทำได้โดยการพัฒนาพฤติกรรมในการทำงานให้แก่บุคลากร ให้มีพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมสำนึกในหน้าที่ พฤติกรรมอดทน อดกลั้น พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ ก็คือพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ (OCB) ซึ่งไม่ได้เกิดจากการให้รางวัลอย่างเป็นทางการจากองค์การ แต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองของสมาชิกที่ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เกินกว่าบทบาทที่ตนรับผิดชอบ อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การได้เป็นอย่างดี^๕ สอดคล้องกับ ที่ได้กล่าวว่า ในการพัฒนายังต้องอาศัยหลักธรรมในศาสนาเป็นหลักสำคัญ เพราะว่า คุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมหนึ่งๆ มักมีรากฐานมาจากศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในสังคมนั้น พุทธศาสนา ถือกันว่าเป็นรากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมของสังคมไทย เพราะพุทธศาสนาเป็นแหล่งคำสอนและเป็นระบบจริยธรรมที่แผ่ขยายไปทั่วพร้อมทั้งฝังรากลึกกลงแล้ว ในสังคมไทย ได้สอดคล้องกับ ความสามารถในระดับต่างๆ กันแต่ก็อาจแบ่งหลักธรรมอันเป็น หลักธรรมสำหรับบุคคล ได้แก่ สติ-สัมปชัญญะ หิริ-โอตตปิยะ ชันติ-โสรัจจะ อิทธิบาท ๔ มรรค ๘ หลักธรรมสำหรับระดับกลุ่ม ได้แก่ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ ขรവാสนธรรม ๔ อปริหานิยธรรม ๗ และหลักธรรมสำหรับระดับสังคม ได้แก่ ทศพิธราชธรรม จากหลักธรรมที่ได้กล่าวมานี้ หลักธรรมด้าน สังคหวัตถุ ๔ หรือ “ธรรมแห่งการเกื้อกูลกัน” เป็นหลักแห่งการสงเคราะห์ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ คนที่จะช่วยกล่อมเกล่าจิตใจตัวเอง และแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ตนเองเป็นสุขและอยู่กับคนอื่นอย่าง เป็นสุขซึ่งนอกจากจะช่วยทำให้ผู้ที่ปฏิบัติตามอยู่ในสังคมหรือที่ทำงานอย่างมีความสุขแล้ว ยังช่วย เสริมสร้างบรรยากาศในสังคม

“สังคหวัตถุ” เป็น วิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์ผูกใจคน พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “รถม้าแล่น ได้เพราะมีล้อสลักคอยตรึงส่วนประกอบต่างๆ ของรถเข้าไว้ด้วยกันฉันใด คนในสังคมย่อมต้องมีกาว ใจหรือความสัมพันธ์อันดี ทำหน้าที่เชื่อมประสาน...คนทั้งหลายเข้าด้วยกันฉันนั้น” หากอยากให้เพื่อน ร่วมงานและคนในองค์กรร่วมแรงเทใจทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ควรนำ หลักสังคหวัตถุ ๔ มาเป็นแนวทางในการ “ผูกใจเพื่อนร่วมงาน”^๖

ในอดีตที่ผ่านมาโรงเรียนสาธิตฯ เป็นเพียงโรงเรียนเล็กๆ มีจำนวนนักเรียนไม่มาก และ บุคลากรที่ปฏิบัติงานก็ไม่มากเหมือนปัจจุบัน ส่งผลให้การปฏิบัติงานในอดีตที่ผ่านมามีลักษณะที่ เกื้อกูล เอื้ออาทรแก่กัน การดำเนินงานก็เป็นไปอย่างราบรื่นไม่พบปัญหาและอุปสรรคในการบริหาร และการบริการมากนัก แต่ในปัจจุบันมีผู้สนใจเข้าศึกษาในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็น จำนวนมาก ส่งผลให้บุคลากรในส่วนของอาจารย์ผู้สอน และสายสนับสนุนได้เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการ

^๕ ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, **สำนึกที่คนไทยพึงปรารถนา**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่ง ประเทศไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

^๖ สฎายุ ธีระวนิชตระกูล, **การส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การสู่การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ในองค์การอย่างยั่งยืน**, (กรุงเทพมหานคร: วารสารศึกษาศาสตร์ เล่มที่ ๑๖, ๒๕๔๗), หน้า ๑๕ – ๒๖.

ให้บริการแก่นักเรียนและผู้ปกครองที่มาติดต่อของโรงเรียนสาธิตฯ เมื่อบุคลากรของโรงเรียนในสายอาจารย์และสายสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งเกิดการกระทบกระทั่งกันในด้านคำพูดมากขึ้น การปฏิบัติงานขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันในแต่ละส่วนงานเพิ่มมากขึ้น เพราะทุกคนมุ่งหวังแต่เพียงการเอาตัวรอดของตนเองและผลภาระงานให้แก่คนอื่น ขาดการประสานงานกันในแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้การดำเนินงานบางเรื่องเป็นไปอย่างล่าช้า และขาดประสิทธิภาพ ซึ่งจากการสังเกตที่ผ่านมาปัญหาที่พบค่อนข้างจะเพิ่มความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับองค์การอาจสืบเนื่องมาจาก บุคลากรในองค์การขาดความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบุคลากรในองค์การและมีผลไปถึงประสิทธิภาพและความเจริญก้าวหน้าขององค์การ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมด้านสังคหวัตถุธรรม และทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อจะได้คำตอบและข้อสรุปของการศึกษาว่าเป็นอย่างไรมีความสัมพันธ์ กันหรือไม่ และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับบุคลากรเพื่อปรับปรุงการทำงาน ให้มีความราบรื่น และการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่างๆ ที่มีการบริหารงานโดยคนหมู่มากที่ทำงานประสานกัน เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเป็นคนที่มี มนุษยสัมพันธ์ผูกใจคนได้ และ ได้เนื้องานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังต้องการแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในองค์กรอีกด้วย

๑.๒ วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของบุคลากรสายสนับสนุนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๒.๒ เพื่อศึกษาทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น(ศึกษาศาสตร์)

๒.๓ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม กับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๒.๔ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรมกับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น(ศึกษาศาสตร์)

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ทำการศึกษาเกี่ยวกับการการปฏิบัติงานด้านสังคหวัตถุธรรม ของบุคลากร ประกอบด้วย ๑. ทาน (การให้) ๒. ปยวจา (วาจาเป็นที่รัก) ๓. อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ๔. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) และทำการศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานของบุคลากร ประกอบด้วย ๑. การให้ความช่วยเหลือ ๒. การคำนึงถึงผู้อื่น ๓. ความอดทนอดกลั้น ๔. การให้ความร่วมมือ ๕. ความสำนึกในหน้าที่

๑.๓.๑.๑ ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม ประกอบด้วย

๑. ทาน
๒. ปยวาจา
๓. อตถจริยา
๔. สมานัตตตา

๑.๓.๑.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานประกอบด้วย

๑. การให้ความช่วยเหลือ
๒. การคำนึงถึงผู้อื่น
๓. ความอดทนอดกลั้น
๔. การให้ความร่วมมือ
- ๕ .ความสำนึกในหน้าที่

๑.๓.๒ **ตัวแปรด้านประชากร** ได้แก่ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๒ คน^๗

๑.๓.๓ **ขอบเขตด้านพื้นที่** ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น เฉพาะวิทยาเขตศึกษาศาสตร์

๑.๓.๔ **ขอบเขตด้านเวลา** ทำการศึกษาระหว่าง เดือนธันวาคม ๒๕๕๖ ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๗ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๔.๑ การปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) อยู่ในระดับใด

๔.๒ ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) อยู่ในระดับใด

๔.๓ ระดับการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม มีความสัมพันธ์กับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) หรือไม่อย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ การปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากร สายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

^๗ กองแผนงาน, สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น, กรอบอัตรากำลัง ๔ ปี, (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๖-๒๕๕๘), หน้า ๓๒.

๑.๕.๒ การปฏิบัติงานตามหลักสังคหัตถุธรรม ในด้านทาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากร สายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๕.๓ การปฏิบัติงานตามหลักสังคหัตถุธรรม ในด้านปิยวาจา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากร สายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๕.๔ การปฏิบัติงานตามหลักสังคหัตถุธรรม ในด้านอัตถจริยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากร สายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๕.๕ การปฏิบัติงานตามหลักสังคหัตถุธรรม ในด้านสมานัตตตา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากร สายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑.๖.๑ **ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากร** หมายถึง การติดต่อพบปะระหว่างมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องกันในสังคมที่อยู่ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นในด้านการทำงาน หรือการดำรงชีวิตส่วนตัว โดยมีเป้าหมายคือการสื่อสารเพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจซึ่งกันและกัน และได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ โดยการสื่อสารนั้นจะเกิดการความพึงพอใจและไม่พึงพอใจต่อทั้งสองฝ่ายหรือไม่จะขึ้นอยู่กับคำพูด กริยาท่าทาง ของผู้ที่สื่อสารเมื่อการสื่อสารนั้นมีคำพูดหรือกริยาท่าทางที่แสดงออกทางด้านลบ จะทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาเช่นการทำงานที่ไม่ราบรื่น การติดต่อนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น คำพูด และกริยาท่าทางที่ดี จึงเป็นสิ่งที่ต้องทำการศึกษาเรียนรู้เพื่อเราจะได้นำมาใช้และปฏิบัติต่อผู้ที่เราสื่อสารด้วยในสังคม เพื่อลดการขัดแย้ง ความรุนแรง ความไม่เข้าใจ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งประกอบด้วย

๑. **การให้ความช่วยเหลือ** หมายถึง ความเอื้อเฟื้อ เสียสละ และช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแก่เพื่อนร่วมงาน,ผู้บังคับบัญชาและหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจ

๒. **การคำนึงถึงผู้อื่น** หมายถึง การเคารพสิทธิของผู้อื่นโดยไม่ก้าวร้าวงานหรือชีวิตส่วนตัวของผู้อื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการบาดหมางแก่เพื่อนร่วมงานและคนอื่นๆ ในหน่วยงาน

๓. **ความอดทนอดกลั้น** หมายถึง ไม่โกรธ ไม่อารมณ์เสื่อง่าย เมื่อมีการถูกว่ากล่าว หรือต่อว่า หรือกระทบกระทั่งต่อจิตใจทั้งในด้านงานและสภาวะความเครียดอื่น รวมถึงเมื่อการถูกกดดันจากสภาวะแวดล้อมรอบด้าน

๔. **การให้ความร่วมมือ** หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และงานต่างๆ ภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน โดยไม่หาข้อหลีกเลี่ยง เอาตัวรอดจากงานนั้นๆ และช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

๕. **ความสำนึกในหน้าที่** หมายถึง การทำตามกฎระเบียบของหน่วยงาน มีความตรงต่อเวลา รวมถึงการไม่นำเอาเวลาไปทำกิจกรรมส่วนตัว และดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องใช้และรักใน

วัสดุต่างๆ นั้นที่เป็นของหน่วยงาน เสมือนว่าเป็นของตนเอง พร้อมทั้งปฏิบัติตามแนวนโยบายของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด

๑.๖.๒ การปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยผ่านการวางแผน,การลงมือทำ,การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข โดยกระบวนการดังกล่าวต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการใช้สติปัญญาเข้ามาดำเนินการ เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวนี้สำเร็จลงอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖.๓ หลักสังคหวัตถุธรรม หมายถึง หลักการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขไม่ว่าจะเป็นสังคมการทำงาน สังคมชุมชนที่เราอาศัยอยู่ โดยเป็นหลักที่จะทำให้สังคมไม่เกิดการขัดแย้ง ไม่เกิดปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดความชุ่มชื้นหอมองใจกัน โดยมีหลักการที่ต้องปฏิบัติดังนี้คือ ๑. ทาน คือ การให้ ได้แก่ การให้ทั้งสิ่งของและการให้อภัยซึ่งกันและกัน ๒. ปิยวาจา คือ การใช้คำพูดที่ไพเราะ น่าฟัง เหมาะสมกับสถานการณ์ แสดงความเห็นอกเห็นใจกัน เพื่อลดการกระทบกระทั่งกันและเพื่อแสดงมิตรไมตรีต่อกัน ๓. อตถจริยา คือ การปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เราอยู่ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ๔. สมานัตตา คือ การกระทำตนให้เป็นผู้ที่เป็นกลาง และสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมที่เราอยู่ร่วมด้วย โดยหลักการคือไม่เป็นผู้ที่ยุแหย่ให้เกิดความร้าวฉานเกิดขึ้นในหน่วยงาน และเมื่อรับฟังสิ่งใดมาต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนจะตัดสินใจเชื่อหรือปฏิบัติตาม หาเหตุและผลให้รอบด้านเพื่อลดการกระทบกระทั่งแก่ผู้ที่อยู่ร่วมกันในหน่วยงาน

๑.๖.๔ การปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม หมายถึง กระบวนการที่ทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยผ่านการวางแผน,การลงมือทำ,การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข โดยกระบวนการดังกล่าวต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการใช้สติปัญญา เข้ามาดำเนินการ เพื่อให้กระบวนการดังกล่าวนี้สำเร็จลงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขไม่ว่าจะเป็นสังคมการทำงาน สังคมชุมชนที่เราอาศัยอยู่ โดยเป็นหลักที่จะทำให้สังคมไม่เกิดการขัดแย้ง ไม่เกิดปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดความชุ่มชื้นหอมองใจกัน โดยมีหลักการที่ต้องปฏิบัติดังนี้คือ

๑. ทาน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในเรื่องงานและเรื่องอื่นๆ โดยไม่ได้คำนึงว่างานนั้นจะเป็นหน้าที่ของตนเองหรือไม่ และเมื่อมีการมีการกระทบกระทั่งกันในงานก็สามารถให้อภัยกันได้โดยไม่ผูกใจเจ็บกัน

๒. ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาที่ดี ไพเราะ น่าฟัง โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนที่จะพูดจาออกไปเพื่อให้ผู้ฟังมีความรู้สึกที่ดี

๓. อตถจริยา หมายถึง การกระทำตนให้เกิดเป็นประโยชน์แก่หน่วยงาน โดยไม่แสดงความคิดเห็นขัดแย้งหรือแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากเหตุผล และรับฟังเสียงส่วนใหญ่เมื่อมีการลงมติเรียบร้อยแล้ว

๔. สมานัตตา หมายถึง การไม่สร้างข่าวลือที่ไม่เป็นจริง และเมื่อได้ยินได้ฟังเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับหน่วยงานและเพื่อนร่วมงานควรมีการรับฟังอย่างกลางๆ ไม่สรุปและพูดต่อ โดยไม่ผ่านการพิจารณาและหาข้อมูล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

๑.๖.๓ บุคลากรสายสนับสนุน หมายถึง ข้าราชการ,พนักงานราชการ,ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว ที่ปฏิบัติงานในส่วนงานของงานธุรการ,งานการเงิน,งานพัสดุ,งานพี่เลี้ยง,งานโสตศึกษา

งานห้องสมุด,งานอัดสำเนา,งานโฆษณาการ,งานพัฒนาการกีฬา,งานเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย งานยานพาหนะ,งานช่างฝีมือ,งานสวนและแม่บ้าน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติงานตามหลักสังคหวัตถุธรรม และทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ของบุคลากรสายสนับสนุน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวนโยบายในการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) และในงานส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป